O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

Ro‘yxatga olindi:
№ BD-60840400 – 2.07
“29” 08 2024 yil

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
q.x.f.d., professor
_______ Elmurodov A.A.
“29” 08 2024

GO‘SHT VA GO‘SHT MAHSULOTLARINI VETERINARIYA SANITARIYA EKSPERTIZASI

ISHCHI O‘QUV DASTURI (SILLABUSI)
(Sirtqi ta’lim 4-bosqich talabalari uchun)

Bilim sohasi:	800000	-	Qishloq, o‘rmon, baliq xo‘jaligi va veterinariya
Ta’lim sohasi:	840000	-	Veterinariya
Ta’lim yo‘nalishi:	60840400	-	Veterinariya sanitariya ekspertizasi

Samarqand – 2024

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) 202_ yilda tasdiqlangan o'quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

Do'skulov V.M. -	SamDVMChBU "Veterinariya-sanitariya ekspertizasi" kafedrasi в.b dotsenti, veterinariya fanlari nomzodi;
Ilyosov Z.I. -	SamDVMChBU "Veterinariya-sanitariya ekspertizasi" kafedrasi assistenti

Taqrizchilar:

1. **X.A.Donaev**-Toshkent davlat agrar universiteti "Umumiy zootexniya va veterinariya" kafedrasi mudiri, dotsent.

2.**K.J.Tangirov**- Termiz agrotexnologiyalari va innovatsiot riovojlanish instituti Zooinjeneriya, veterinariya va ipakchilik kafedrasi v.b. profesori, v.f.n.

Fanning ishchi o'quv dasturi "Veterinariya-sanitariya ekspertizasi" kafedrasining 2024 yil "____" ________dagi "____" -son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri, v.f.n., dotsent: _______________ **Ibragimov F.B.**

Fanning ishchi o'quv dasturi "Veterinariya diagnostikasi va oziq-ovqat havfsizligi" fakulteti kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2023 yil "____" _____________ dagi ____ - sonli bayonnoma).

Fakultet kengashi raisi, v.f.d., professor: _______________ **Davlatov.R.B.**

Kelishildi:
O'quv-uslubiy boshqarma
boshlig'i professor v.b.: _______________ **Ro'ziqulov R.F.**

VIII. Baholash

Talabalarning fanlarni o'zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.

5 (a'lo) baho:

Xulosa va qaror qabul qilish;
Ijodiy fikrlay olish;
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

4 (yaxshi) baho:

Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

3 (qoniqarli) baho;

Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

2 (qoniqarsiz) baho:

Dasturni o'zlashtirmaganlik;
Fanning mohiyatini bilmaslik;
Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik;
Mustaqil fikrlay olmaslik.

Fan Sillabusi

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti

Fan to'g'risida ma'lumot

Fan shifri: GGMVSE 2706

Fan nomi: **Go'sht va go'sht mahsulotlarini veterinariya sanitariya ekspertizasi**

Semestr/yil: **7-semestr/2024-2025-o'quv yili**

Kafedra: Veterinariya-sanitariya ekspertizasi

Soatlar/kreditlar: **6,0 ECTS (28 auditoriya soati, 152 soat mustaqil ta'lim)**

Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	Laboratoriya mashg'ulot	Mustaqil ta'lim	Jami
10	12	6	152	180

Fan bo'yicha mashg'ulotlarning joylashuvi:
Auditoriya vaqti: dars jadvaliga asosan
Talablar:
Fan uchun mas'ul kafedra: **Veterinariya-sanitariya ekspertizasi**
Instruktor to'g'risida ma'lumot
Kafedra joylashgan joyi: **SamDVMChBU, 6-o'quv binosi, 665-xona**
Telefon: +99899-597-28-79 ish telefoni; mobil: +99899-597-28-79
E.mail. voxid_duskulov@ssuv.uz Ish vaqti: Uchrashuvga ko'ra

I. Fanni o'qitishdan maqsad - talabalar barcha turdagi qishloq xo'jalik hayvonlaridan olinadigan go'sht va go'sht mahsulotlarini veterinariya-sanitariya ekspertizasi tekshirish uslublari va ularni veterinariya-sanitariya jixatidan baholash, hamda bu mahsulotlarni ishlab chiqarishda texnologik asoslari va standartiziatsiyasiga mos professional xizmatlarini ko'rsatishni tashkil qilish bo'yicha nazariy, amaliy bilim va ko'nikmalarni shakllantirishdir.

Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, laboratoriya tekshirish usullari va jarayonlarga uslubiy yondoshuv hamda ilmiy dunyo qarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.

II. Fanning vazifasi – qishloq xo'jalik hayvonlaridan olinadigan go'sht va go'sht mahsulotlarini veterinariya-sanitariya ekspertizasi tekshirish uslublari va ularni veterinariya-sanitariya jixatidan baholash, hamda bu mahsulotlarni ishlab chiqarishda texnologik asoslari va standartiziatsiyasiga mos professional xizmatlarini ko'rsatishni tashkil qilishdan iboratdir.

III. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- go'sht va go'sht mahsulotlarining veterinariya-sanitariya ekspertizasi fanini o'zlashtirish jarayonida bakalavr; go'sht va go'sht mahsulotlarining veterinariya-sanitariya ekspertizasi hamda uning insonlar sog'lig'ini muhofaza qilishdagi ahamiyati haqida ***tasavvurga ega bo'lishi;***

- veterinariya-sanitariya ekspertizasi natijasini hujjatlashtirishni, laboratoriya tekshirishlarni go'sht va go'sht mahsulotlarini veterinariya-sanitariya ekspertizasidan o'tkazish usullarini; talaba go'sht va go'sht mahsulotlarining sanitariya holatini baholash; dehqon bozorlarida turli xil hayvonlarning go'sht mahsulotlarni sanitariya holatini baholash va iste'molga ruxsat etish ***ko'nikmalariga ega bo'lish;***
- go'sht va go'sht mahsulotlarini veterinariya-sanitariya ekspertizasidan o'tkazish, go'sht mahsulotlarini konservalash, go'shtni qayta ishlash texnologiyalarni hamda go'sht va go'sht mahsulotlarining sanitariya holatini baholash ***malakasiga ega bo'lishi kerak.***

IV. O'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy uslublardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarning nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari, chorvachilik fani bo'yicha chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimini baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

"Go'sht va go'sht mahsulotlarini veterinariya sanitariya ekspertizasi" kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.
Tizimli yondoshuv.
Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.
Dialogik yondoshuv.
Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.
Muammoli ta'lim.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. "Go'sht va go'sht mahsulotlarini veterinariya sanitariya ekspertizasi" fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Ma'ruza mashg'ulotlarining:			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1-modul. Kirish. Go'sht sanoati korxonalarini joylashtirish, ishlatish va so'yish jarayonidagi veterinariya sanitariya nazorati			
1.1	Go'sht sanoati korxonalarini joylashtirish va ishlatishda veterinariya va sanitariya talablar	1.1.1. Go'sht sanoati korxonalari haqida umumiy tushuncha. Go'sht sanoati korxonalarini loyihalash.. 1.1.2. Go'sht sanoati korxonalarining qurulishiga bo'lgan talablar va joylashtirish. 1.1.3. Go'sht sanoati korxonalari qurulgan binoda atrof-muhit sharoitlarini veterinariya-sanitariya talablari asosida ishlarni tashkillashtirish	2
2-modul. So'yiladigan hayvonlarni go'sht korxonalariga tashish va so'yilgan hayvonlar tanasini qayta ishlash			

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.

7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.

8. Oliy ta'lim me'yoriy-huquqiy hujjatlar to'plami I-II tom. Toshkent 2013.

9. А.В.Смирнов. Практикум по ветеринарно-санитарной экспертизе. Учебник. Санкт-Петербург ГИОРД, 2015 год.

10. Боровков М.Ф., Фролов В.П., Серко С.А. Ветеринарно-санитарная экспертиза с основами технологии и стандартизации продуктов животноводства: учебник для вузов. Издательство "Лань" 2021 год.

11. Thimjos Ninios, Janne Lundn, Hannu Korkeala, Maria Fredriksson-Ahomaa. «Meat Inspection and Control in the Slaughterhouse» Textbook. Helsinki, 2014 year.

12. Бабина М.П., Кошнеров А.Г., Балега А.А. Определение свежести и доброкачественности мяса и рыбы. Витебск: ВГАВМ, 2017. — 64 с.

Axborot manbaalari

13. www.Zivo.net.

14. www.uralrti.ru.

15. www.twirpx.com

	mansub bo‘lgan go‘sht sifatini baholash	foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	2024	
13	Qoramol go‘shtini so‘yishdan keyingi sodir bo‘ladigan go‘shtdagi sodir bo‘ladigan o‘zgarishlari	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Dekabr 2024	8
14	Turli hil hayvonlarga mansub bo‘lgan go‘sht turlarini aniqlash va bir-biridan tafovutlanishi.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	Dekabr 2024	8
15	Yirik shohli hayvonlar hamda quyon go‘sht va go‘shti mahsulotlarini veterinariya sanitariya jihatidan baholash	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Dekabr 2024	8
16	Go‘sht uchun so‘yishga hayvonlarni ruxsat etilmaydigan kasalliklar	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Dekabr 2024	8
17	So‘yiladigan hayvonlarni veterinariya ko‘rigidan o‘tkazish	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Yanvar 2025	8
18	Veterinariya sanitariya ishlarini olib borishda veterinariya muhri	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Yanvar 2025	8
19	Go‘shtni qayta ishlash korxonalari va moslashtirilgan kushxonalarining bir-biridan farqi, o‘ziga xos xususiyatlari	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Yanvar 2025	8
Jami:				**152**

VII. Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1. S.Murodov. Veterinariya-sanitariya ekspertizasi darslik. Samarqand 2006 yil.

2. Т.Э.Остонакулов ва бошқалар. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг ветеринария-санитария экспертизаси, қайта ишлаш технологияси, гигиенаси ва стандартизацияси. Ўқув қўлланма. Самарқанд, 2013 йил.

Qo‘shimcha adabiyotlar

3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekistonda erkin va farovon yashaylik. “Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.

4. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g‘oyamizning poydevoridir. Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.

5. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, “O‘zbekiston” nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.

2.1.	So‘yiladigan hayvonlarni go‘sht korxonalariga tashish va go‘sht korxonalariga qabul qilishda veterinariya gigiyenik tadbirlari	2.1.1. Hayvonlarni go‘sht korxonalariga tashish yo‘llari. 2.1.2. Hayvonlarni qabul qilib olish jarayonidagi veterinariya-sanitariya tadbirlarini o‘tkazilish jarayonlari. 2.1.3. Hayvonlarni saqlashdagi asosiy tadbirlar.	2
3-modul. Kasal hayvonlarni qabul qilish va tanasini qayta ishlash va limfa sistemasini ahamiyati			
3.1	Go‘shtni qayta ishlash sanoati korxonalarida kasal hayvonlarni qabul qilish va tanasini qayta ishlash	3.1.1. Kasalliklar klassifikatsiyasi tasnifi. 3.1.2. So‘yishga ruxsat etiladigan kasal hayvonlar to‘g‘risida ma’lumot. 3.1.3. Kasal hayvonlarni go‘sht korxonalariga qabul qilish va saqlash, so‘yish ishlarini tashkillashtirilishi hamda olingan mahsulotlarni iste’molga chiqarilishidagi o‘tkaziladigan chora-tadbirlar.	2
4-modul. So‘yilgan hayvonlar go‘sht tanasi va ichki organlarini veterinariya-sanitariya nazorati			
4.1.	So‘yilgan hayvonlar go‘sht tanasi va ichki organlarini veterinariya-sanitariya nazorat ko‘rigidan o‘tkazish	4.1.1.Go‘sht tanasini veterinariya ko‘rigidan o‘tkazish 4.1.2.Ichki organlarini chiqarib olish bosqichlari. 4.1.3.Ichaklar va parenximatoz organlarini veterinariya-sanitariya ekspertizasi natijalarini qayd etish jurnallari hamda ekspertlarni bajarishi lozim bo‘lgan vazifalari.	2
5-modul. Yuqumli kasalliklarda so‘yilgan hayvonlar go‘sht va ichki organlarining veterinariya-sanitariya nazorati			
5.1.	Yuqumli kasalliklarda so‘yilgan hayvonlar go‘sht va ichki organlarining veterinariya-sanitariya nazorati	5.1.1. Yuqumli kasalliklar to‘g‘risida umumiy tushuncha. 5.1.2.Yuqumli kasalliklarda hayvonlarni go‘sht korxonalarida saqlash va so‘yish ishlarini tashkillashtirish, olingan mahsulotlarni zararsizlantirish va sanitariya jihatidan baholash.	2
Jami:			**10**

5.2. “Go‘sht va go‘sht mahsulotlarini veterinariya sanitariya ekspertizasi” fanidan rejalashtirilgan amaliy mashg‘ulotlarining kalendar tematik rejasi

Amaliy mashg‘ulotlarning			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1.	Organoleptik usulda go'shtni hayvon turlariga mansubligini aniqlash.	1.1.Organoleptik usulida go‘shtni qaysi hayvon turiga mansubligini aniqlash. 1.2.Laboratoriya usulida go‘shtni qaysi hayvon turiga mansubligini aniqlash.	2

2.	Organoleptik ko'rsatkichlarga ko'ra go'shtning yangilik darajasini aniqlash	2.1. Go'shtni morfologiyasi. 2.2.Organoleptik usulida go'shtning yangiligini aniqlash.	2
3.	Parranda go'shtining yangiligini tekshirish uchun namuna olish qoidalari	3.1.Parranda go'shti to'g'risida umumiy tushuncha. 3.2.Parranda go'shtini sanitariya jihatdan tekshirish.	2
4.	Quyon go'shtini organoleptik ko'rsatkichlarga ko'ra yangiligini aniqlash	4.1.Quyon go'shti to'g'risida umumiy tushuncha. 4.2.Quyon go'shtini sanitariya jihatdan tekshirish.	2
5.	Cho'chqa go'sht tanasini dastlabki qayta ishlash va yangiligini aniqlash	5.1.Cho'chqa go'shti to'g'risida umumiy tushuncha. 5.2.Cho'chqa go'shtini sanitariya jihatdan tekshirish	2
6.	Hayvonlarni majburiy so'yish tartibi, veterinariya-sanitariya ekspertizasi va so'yilgan mahsulotlarini ishlatish qoidalari.	6.1.Hayvonlarni majburiy so'yish tartibi to'g'risida umumiy tushuncha. 6.2.Majburiy so'yish tartibi, veterinariya-sanitariya ekspertizasi va so'yilgan mahsulotlarini ishlatish qoidalari.	2
		Jami:	12

5.3. "Go'sht va go'sht maxsulotlarini veterinariya-sanitariya ekspertizasi" fanidan rejalashtirilgan laboratoriya mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

	Laboratoriya mashg'ulotlarning		
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1.	Laboratoriya usullari bilan go'sht turlarini aniqlash. Mushak to'qimalarining morfologik tuzilishini aniqlash usuli.	1.1. Laboratoriya usulida go'shtni qaysi hayvon turiga mansubligini aniqlash. 1.2. Mushak to'qimalarining morfologik tuzilishi haqida umumiy tushuncha.	2
2.	Go'shtning yangiligini laboratoriya usullari bilan aniqlash.	2.1. Go'shtni morfologiyasi va navlarga ajratish. 2.2.Laboratoriya usullarida go'shtning yangiligini aniqlash.	2
3.	Laboratoriya usullari bilan parranda go'shtining yangilik darajasini aniqlash.	3.1. Parranda go'shti haqida umumiy tushuncha. 3.2. Parranda go'shtini orgonoleptik va laboratoriya usulida yangiligini darajasini aniqlash.	2
		Jami:	6

VI. "Go'sht va go'sht maxsulotlarini veterinariya-sanitariya ekspertizasi" fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta'limining kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Amalga oshirish mexanizmi	Bajarish muddati	Hajmi (soatda)
1	Go'sht korxonalarining qurulishiga bo'lgan gigiyenik talablar.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Sentabr 2024	8
2	Hayvonlarni so'yish oldidan hushsizlantirish va qonsizlantirishning turlari va bosqichlari	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Sentabr 2024	6
3	Hayvonlarni turli yo'llar orqali tashishga tayyorlash va tashilish jarayonida amalga oshiriladigan chora-tadbirlar rejalari	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Sentabr 2024	8
4	Yirik shoxli hayvonlar so'yiladigan go'sht korxonalari haqida umumiy tushuncha	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Sentabr 2024	8
5	Mayda shoxli hayvonlar so'yiladigan go'sht korxonalari haqida umumiy tushuncha	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	Oktabr 2024	8
6	Quyonlar so'yiladigan go'sht korxonalari haqida umumiy tushuncha	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Oktabr 2024	8
7	Parrandalar so'yiladigan go'sht korxonalari haqida umumiy tushuncha.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Oktabr 2024	8
8	Bug'ular so'yiladigan go'sht korxonalari haqida umumiy tushuncha.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	Oktabr 2024	8
9	Cho'chqalar so'yiladigan go'sht korxonalari haqida umumiy tushuncha.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	Noyabr 2024	8
10	Limfa sistemasi turli hayvonlarda turlicha tarmoqlanishining ahamiyati hamda bajaradigan vazifalari	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	Noyabr 2024	8
11	Turli hil hayvonlar yog'-charvi mahsulotlarini sifatini sanitariya jihatidan baholash	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Noyabr 2024	8
12	Yovvoyi hayvonlarga	Adabiyotlardan	Noyabr	8